

Az elektronikus hírközlési hálózatok nyilvántartásáról

KRAUSZNÉ HEITLER MÁRTA

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
heitler.marta@nmhh.hu

Kulcsszavak: NMHH, Digitális Állam, Nemzeti Infokommunikációs Stratégia, szélessáv irányelv, Digitális Nemzet Fejlesztési Program, nyilvántartás, Hír-közmű

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság régi terve a hírközlési hálózatok országos nyilvántartó rendszerének létrehozása. Mára világossá vált, hogy a rendszert térinformatikai alapon kell kialakítani. Egy ilyen alapon kialakított nyilvántartás iránti igényt, nem csupán a Hatóság, hanem a kormányzat és a releváns piaci döntéshozók is megfogalmazták már. A cikk ezeket az igényeket veszi sorra, bemutatva a Hatóság szempontjait és a külső tényezőket, amik szükségessé teszik a nyilvántartási rendszer létrehozását.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (továbbiakban: NMHH) régi terve a hírközlési hálózatok térinformatikai alapú országos nyilvántartó rendszerének létrehozása, amely a hatósági munkavégzési feladatok széles körű támogatásán túl az elemzési és piacsabályozási feladatok elvégzésében is segítséget nyújtana, tekintettel arra, hogy ilyen egységes nyilvántartás korábban nem volt és jelenleg sincs.

A létrehozandó nyilvántartó rendszer országosan, egységes szabályozási elvek mentén a jelzett feladatok mellett valamennyi távközlési szolgáltató számára hasznos információkkal szolgálhat, a hálózatok elhelyezkedéséről és adatairól, segítséget nyújtva a jövőbeni beruházások, fejlesztések tervezésénél, kivitelezésénél, pályázatok benyújtásánál.

Az elmúlt évek, s különösen az utóbbi hónapok európai uniós és hazai szélessáv-fejlesztéseket érintő szabályozásainak köszönhetően ez az igény már komoly hajtóerővé vált.

1. Régi terv – speciális ágazat

Az NMHH számos, az alaptervékenységek támogatását jól szolgáló nyilvántartással rendelkezik, azonban több éve megfogalmazott igény, hogy létrehozzon egy olyan szakági nyilvántartást, amely alkalmas arra, hogy a hírközlés és média világának gyors fejlődését támogassa. Korábban a belső, hatóság vezérelte hajtóerő (hatékonyabb szabályozás és versenyélénkítés) volt az elsődleges egy ilyen nyilvántartás létrehozására, most azonban ez a helyzet megváltozni látszik.

Előttünk is ismert, hogy a szolgáltatók jelentősen különböző módon működnek és más igényeik és lehetőségeik vannak, mind a fejlesztések területén, mind a piacról beszerezhető információkkal kapcsolatban.

Működésükhöz, piaci pozícióik megtartásához, a hálózatfejlesztések optimalizálásához, beruházások ter-

vezéséhez, pályázatok benyújtásához valamennyi távközlési szolgáltató számára elengedhetetlen a piac pontos ismerete. Ezen ismeretek beszerzése a kis szolgáltatók esetében olykor lehetetlen, de még a nagy szolgáltatók számára is jelentős idő és költségráfordítással oldható meg. A fogyasztók számára ma is nehezen érhetőek el információk, hogy lakóhelyükön mely szolgáltatók szolgáltatásait vehetik igénybe. A kormányzatnak, naprakész adatok a szélessávú fejlesztésekre létrehozandó pályázatok kiírásához, a felhasznált EU források igazolásához, nem állnak rendelkezésre. Minde mellett a hatóság is nap mint nap érzékeli, hogy a hírközlési hálózatokról rendelkezésre álló információk bővítése például a szabályozás kialakításában, közös eszközhasználat elrendelésében komoly előrelépés lenne. Meglátásunk szerint valamennyi piaci résztvevő számára szükségszerű az elektronikus hírközlő hálózatokról ismert adatok strukturált, megfelelő szempontok szerint rendszerezett ismerete.

2. Versenyélénkítés és hajtóerők

A megismerhető információk összegyűjtését a belső hajtóerők mellett, egyre több külső tényező is szükségessé teszi.

Az európai elektronikus hírközlés-szabályozás legfőbb célkitűzése az európai közös piaci verseny elősegítése a szabályozott szektorokban, az új szereplők piacra lépésének megkönnyítése, valamint annak biztosítása, hogy a szabályozási környezet kiszámíthatóan és a piaci folyamatokhoz igazodó szabályozási eszközökkel legyen képes ösztönözni az ágazatban végrehajtott fejlesztéseket, illetve beruházásokat.

A keretszabályozás egyik leghangsúlyosabb eleme a fogyasztók védelme, a fogyasztói szempontok érvényesítése. A szabályozás további kiemelt célja, hogy elősegítse a korszerű vezetékes és mobilszolgáltatások

elérését a társadalom minden tagja számára, csökkentse a vidék és a városi területek közti különbségeket, biztosítsa a fogyasztékkal élők esélyegyenlőségét, fejlessze az európai szélessávú infrastruktúrát és ösztönözze a fenntartható versenyt. A hatályos keretrendszer alapján kiemelt szabályozói alapelv a hatékony befektetések és az innováció ösztönzése, illetve az infrastruktúraalapú verseny támogatása.

Az NMHH igazodik az európai uniós szinten megfogalmazott olyan horizontális stratégiákhoz és konkrét cselekvési tervekhez is, melyek átfogóan határozzák meg a szektorra vonatkozó fejlődési irányokat.

A Digitális Menetrend céljai közül az NMHH tevékenysége szempontjából különösen fontos a hozzájárásokra és infrastruktúrára vonatkozóan az, hogy 2020-ig az EU teljes területén 30 Mbit/s, vagy nagyobb sáv szélességű hálózat elérhetőségének lehetősége úgy, hogy ebből az európai háztartások 50%-a rendelkezzen legalább 100 Mbit/s szélessávú eléréssel.

Tekintettel arra, hogy a nagy sebességű szélessávú infrastruktúra a digitális egységes piac gerince és az e-kereskedelem területén pedig egyenesen előfeltétel a versenyképesség megőrzésében, minden hátráltató körülményt fel kell számolni. Ebben kulcskérdésként merült fel, hogy az Unió egész területén csökkenteni kell a szélessávú hálózatok kiépítésének költségeit. A hálózatkiépítés összköltségének közel 80%-át a közművesítési munkák teszik ki.

Ehhez a problémához kapcsolódva megjelent a nagy sebességű elektronikus hírközlési hálózatok kiépítési költségeinek csökkentésére irányuló intézkedésekről szóló 2014/61 EU irányelv, (a továbbiakban: szélessáv-irányelv), amely jogosultságokat és kötelezettségeket állapít meg a meglévő fizikai infrastruktúrához való hozzáférés, a fizikai infrastruktúra adatainak átláthatósága, az engedélyezés, az építési munkák koordinálása és az épületen belüli infrastruktúra kialakítása kérdéseiben. Az új irányelv átültetéséhez szükséges nemzeti jogalkotási munkát a tagállamoknak 2016. január 1-jéig kell elvégezniük, a szabályoknak pedig 2016. július 1-jén kell hatályba lépniük, látható tehát, hogy a jogi keretek központi szinten rövidesen kialakulnak.

Az európai uniós stratégiai irányok, célok és akciótervek mellett figyelembe kell venni azokat a hazai kormányzati kereteket is, amelyek az NMHH saját stratégiájának megvalósítására hatással vannak.

A Nemzeti Infokommunikációs Stratégia 2014–2020 értelmében a fejlesztési folyamat egyik pillére a digitális infrastruktúra fejlesztése, melyhez olyan célokat rendeltek, mint a hálózati kapacitások legyenek alkalmasak a növekvő használati intenzitás és sáv szélesség-igény kielégítésére. Valamennyi hálózati szegmensben épüljenek ki a hiányzó hálózati szakaszok, a vezetékes és a mobil szélessávú szolgáltatások akadálymentes igénybevétele érdekében.

Fenti célokból nyilvánvaló, hogy Magyarországon az elkövetkezendő években jelentős hálózatfejlesztések fognak zajlani. Egy strukturált adatbázis komoly segítséget jelentene a beruházások (fejlesztések) optimális

terület kiválasztásához. A pályázatásokhoz megfelelő minőségű, a célok eléréséhez szükséges adattartalommal bíró nyilvántartás lesz szükséges.

3. Szétszórt nyilvántartási rendszerek

Magyarországon jelenleg egységes hírközlési ágazati nyilvántartás nem létezik. A hírközlési hálózatokra vonatkozó ismert adatvagyon szétszórta, jellemzően az építésügyi hatóságok, a hírközlési szolgáltatók, a hálózat tulajdonosok, a hálózat üzemeltetők, az önkormányzatok, az e-közmű illetve az NMHH nyilvántartásaiban lelhetők fel, különböző igények kiszolgálására, eltérő adatstruktúrát alkalmazva. Ezért az egységes infrastruktúra nyilvántartás komoly előrelépést jelentene a nemzetközi és hazai igényeknek megfelelő adatszolgáltatáshoz, a szélessávú infrastruktúra fejlesztéséhez szükséges folyamatok támogatásához.

4. A digitális állam

A kormányzati stratégia fókuszában áll a közigazgatás belső folyamatainak illetve a lakosságot és vállalkozásokat célzó közigazgatási szolgáltatásoknak a nagyarányú elektronizálása, továbbá az állami érdekkörbe tartozó információk és tartalmak széles körű digitalizációja és nyilvános hozzáférhetővé tétele. Ennek érdekében ahol az gazdaságosan megtehető, váljon teljes az online elérhető szolgáltatások köre.

E szolgáltatás egyike lehet az NMHH közmű nyilvántartása is, amely országosan, egységes szabályozási elvek mentén kerülné kialakításra, a hatóság feladatai mellett valamennyi távközlési szolgáltató számára hasznos információkkal szolgálna, vizuálisan is képessé tette arra, hogy mutassa meg a hálózatok elhelyezkedését és technikai adatait, segítséget nyújtva ezzel a jövőbeni beruházások, fejlesztések tervezéséhez, kivitelezéséhez, pályázatok benyújtásához.

5. Tagolt piac, eltérő igények és lehetőségek

A nagy szolgáltatók többsége már ma is használ elektronikus nyilvántartást hálózataikra vonatkozóan. Ezek a rendszerek azonban a különböző szolgáltatóknál más-más alapokon, eltérő teljességgel, eltérő minőséggel, adattartalommal, pontossággal és eltérő aktualizálási gyorsasággal működnek. Ezen szolgáltatóknak a nyilvántartáshoz szükséges adatok előállítása várhatóan inkább hálózataik nagysága miatt jelent majd kihívást. A kis szolgáltatóknak elektronikus nyilvántartásuk általában nincs, gyakran a dokumentum (papír) alapú nyilvántartásaik is hiányosak, hálózataik elhelyezkedése sokszor csak egy „régiszi” fejében található. Erőforrásaik, működési tartalékaik korlátosak, számukra már egy adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése is nagy terhet jelent.

Ez a néhány tény is szemlélteti, hogy a nyilvántartás kialakítása alapos körültekintést és összetett tervezést igényel, melyhez a hírközlési szakma komoly támogatása, a szolgáltatók igényeinek és lehetőségeinek felértékelése elengedhetetlen.

6. A hír-Közmű nyilvántartás

A hírközlési ágazatra vonatkozó egységes nyilvántartást, – amelyet az előkészítés során „hír-Közmű” nyilvántartásnak neveztünk el –, fokozatosan, megfelelő ütemezettség mellett szeretnénk megvalósítani, amely a magyarországi teljes elektronikus hírközlési hálózatnak és az azokon nyújtott szolgáltatások jellemző adatainak gyűjtését, nyilvántartását, elemzését és térinformatikai alapú megjelenítését szolgálja (lásd az ábrát).

A rendszer az alábbi jellemzőkkel rendelkezne:

Az NMHH alapfeladatai ellátásához, a hírközlés szakág teljes magyarországi hírközlési infrastruktúráját érintve gyűjtene adatokat. Hatósági nyilvántartásként tervezük felépíteni, mert a hatósági nyilvántartás jellegéből adódóan a rendszeres, megbízható adatgyűjtés és kezelés így biztosítható. Jelenleg a hatósági nyilvántartás közhitelességének kérdése nincs napirenden, de hosszabb távon érdemes megvizsgálni a nyilvántartásba foglalt adatok bizonyító ereje, hitelessége miatt ennek bevezetését, ugyancsak napirenden tartva a hírközlési szakági nyilvántartás alapnyilvántartásként való működtetését is.

A tervezett nyilvántartás jogi hatását tekintve deklaratív típusú lenne, a nyilvántartásba vett vagy törölt adat nem eredményezne jog keletkezését, megszűnését, hanem kinyilvánítaná a nyilvántartásba vétel állapotát.

A hír-Közmű az NMHH felé történő adatszolgáltatásokat megkönnyítené, kényelmesebben kezelhető rendszerbe szedné azokat, és alkalmassá tenné átfogóbb célok megvalósítására is.

A nyilvántartásnak a hazai hírközlés-politikai, hírközlés piaci, „közszolgáltatási”, valamint kifejezett közigazgatási jogi előnyei is lennének. A közigazgatási jog körében kiemelkedő, újszerű és kifejezetten előnyös lehetne a vezetőjogi problémák és ingatlan-nyilvántartási kérdések, a hatósági eljárásainkkal és más közigazgatási hatóságok hírközlési szolgáltatásokat, hálózatokat érintő eljárásaival összefüggésben, valamint más állami szervek hírközlést érintő döntéselőkészítő tevékenységével kapcsolatban.

A „hír-Közmű” nyilvántartás modellje

7. Összefoglalás

Az ismertetett hajtóerők, elvárások, piaci jellemzők vizsgálatát követően körvonalazódni látszik annak a projektnek az indítása, amellyel a megfogalmazott célok elérhetőek.

Sok kérdés tisztázódott már, s a kormányzati elvárások tekintetében is ismertté váltak azok a feladatok, amelyek a „Digitális Nemzet Fejlesztési Program” megvalósítását segítik. A Szupergyors Internet pillér tervezési és ellenőrzési feladatainak teljes körű támogatására, országos szintű, folyamatosan frissülő, térinformatikai alapú elektronikus hírközlési nyilvántartás fejlesztési és működtetési koncepcióját kell kidolgozni 2014. december 31-ig. A koncepció kidolgozásába a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökének bevonásával készül.

A jelenlegi feladat mérete, a hírközlési infrastruktúra nagysága, az ismert és felméréndő adatok mennyisége, az adatok aktualizálásának, felmérésének ideje, a szolgáltatóknál rendelkezésre álló nyilvántartások adat- és valóságtartalma nem pontosan ismert, így indokoltnak látszik egy kiválasztott, reprezentatívnek ítélt közigazgatási területen, az ott jelen lévő szolgáltatói kör bevonásával, pilot projekt keretében felmérni a hír-Közmű megvalósíthatóságát és az ehhez szükséges forrásokat.

A nyilvántartásban érintett szereplők aktív közreműködését az előkészítésben és a végrehajtásban igényeljük és várjuk.

A szerzőről

KRAUSZNÉ HEITLER MÁRTA igazgatási szakember, hosszabb ideig a helyi közigazgatásban, önkormányzati területen, 2008-tól a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál és jogelődjénél töltött be vezetői beosztásokat. Jelenleg az NMHH Nyilvántartási és Tájékoztatási Főosztályának vezetője.

